Ο άνθρωπος που έπεσε στη γη

Τάκης Άκος

Ας ξεκινήσουμε με τις εξής παραδοχές. Το φαινόμενο rock'n'roll (R&R) είναι:

Τυπολατρική ατομικιστική δοξασία ή παραδοξότητα στα πλαίσια του καπιταλισμού όσο και επικερδές προϊόν. Δεν εκφράζει αφ' εαυτού καμιά φυγόκεντρη από αυτό το πλαίσιο, αλλά χρησιμοποιήθηκε από άλλες φυγόκεντρες πολέμιες του καπιταλισμού. Πολιτικά συνοψίζεται από μια παλιά δήλωση Ray Davies των Kinks: «Υπάρχει δεξιά και αριστερά. Είμαι ένας ροκεντρολίστας…».

Ενυπάρχουν σ' αυτό η αμφισβήτηση –σαν τρόπος ζωής– και ο δημιουργικός οίστρος κυρίως στην πιο ταραγμένη αλλά και ρηξικέλευθη δεκαετία του '60. Έγινε η μουσική υπόκρουση των εκάστοτε εξεγέρσεων.

Ενσωματώθηκαν πλήρως όλα τα στοιχεία του από το καπιταλιστικό τέρας. Αυτός έγινε ο κανόνας του – λίγες οι εξαιρέσεις… Σήμερα, δεν έχει απομείνει τίποτα από την παλιά αύρα παρά μόνο πακεταρισμένη νοσταλγία – και σύγχρονα υβρίδια που ανακυκλώνουν το παλιό υλικό.

Το μόρφωμα R&R συνέχεται από το τρίπτυχο Sex – drugs – r&r music.

Με τις παραπάνω υποθέσεις εργασίας, θα εξετάσουμε την προσφορά του τύπου με τα καροτί μαλλιά, του πρόσφατα εκλιπόντος David Bowie.

Σεξ. Εκδήλωσε ευθαρσώς και δημοσίως τη σεξουαλικότητά του, πρώιμο σύμβολο της LGBTQ culture. Το "Ανδρογύναικο" ανακάτεμά του, σαν σοκ στα μούτρα των στερεοτύπων της αέναης πουριτανικής υποκρισίας. Η λέξη που τον χαρακτηρίζει είναι "αλλαγές" (Changes) όχι μόνο στιλιστικές αλλά ουσιώδεις σε

φόρμα και περιεχόμενο – αέναες ανατροπές και μεταμορφώσεις, πολύ μπροστά από την εποχή του.

Ντραγκς. Δεν θα πλατειάσουμε… Η αφοσίωση στο R&R δεν είναι παρά η πληρωμή του Φάουστ στον διάβολο – στα ίχνη του Ρόμπερτ Τζόνσον. Μέρος του παιχνιδιού, ο έκλυτος βίος και ο εθισμός που κατατρώγει εσωτερικά τα σαρκία τους (άλλοι πρόλαβαν και τα τίναξαν νωρίς forever young) και οι πρόσφατοι διαψεύδουν όσο μπορούν τους γιατρούς, αλλά πεθαίνουν γύρω στα 70 – καλός μέσος όρος για τα δεδομένα τους… Το τίμημα είναι τίμημα…

Η κουλτούρα των ουσιών εισήχθη και στο R&R, έγινε βασικό συστατικό της αντι-κουλτούρας, απογειώθηκε, διαστρεβλώθηκε και εντέλει εξυπηρέτησε τους ταγούς της εξουσίας και αφομοιώθηκε, όπως κάθε τι που δεν μπορεί αρχικά να τιθασευτεί, για να εξυπηρετήσει τη διατήρησή τους με την καταστολή και των αισθήσεων…

R&R μουσική –rock νεολογισμοί, glam, space, art– όπως θέλετε, μέσα θα είσαστε. Καινοτομίες α λα Μπόουι, εξέλιξη, πειραματισμοί σε ανεξερεύνητα πεδία. Έλεγε: «Και αν συνδυάσει κάποιος το έργο των Μπρεχτ-Βάιλ με rhythm and blues; Με έλκυε όλο και περισσότερο η ιδέα του χειρισμού συμβόλων παρά η ατομική έκφραση – Pop Art ως ”art pop”».

Κράμα από θέατρο και ατόφιο ροκ, εκκεντρικές εμφανίσεις ενσωματώνοντας παλαιικά στιλ γεννώντας την εξωγήινη περσόνα του στο επικό πλέον “The Rise and Fall of Ziggy Stardust and the Spiders From Mars”. Σκότωσε την περσόνα του όταν τη βαρέθηκε και πήγε για άλλα. Παίζοντας πάντα με την εικόνα του σε οβιδιακές μεταμορφώσεις έως το τέλος: Ο αποχαιρετισμός του από τα εγκόσμια ήταν μια σκηνοθεσία στο βίντεο του κομματιού Lazarus (τι τίτλος!) συγκεκαλυμμένο μήνυμα του επερχόμενου θανάτου του.

Σε ομιλία του σε φοιτητικό ακροατήριο το 1999- περιέγραφε το ολόγραμμά του:

«Η “αυθεντικότητα” δεν θα ήταν ποτέ το δυνατό μου σημείο», κι

ότι προτιμούσε να σκέφτεται τη μουσική «ως ένα παιχνίδι του τύπου “και αν;”. Η μουσική μού προσέφερε εντυπωσιακές εμπειρίες. Όχι ότι οι στενοχώριες ή οι τραγωδίες της ζωής μειώθηκαν χάρη σε αυτήν. Αλλά ήταν η συντροφιά μου όταν ήμουν μόνος και υπήρξε υπέρτατο μέσο επικοινωνίας με τους ανθρώπους. Ήταν *και* η πύλη της αντίληψής μου *και* το σπίτι μου».

Αλλά και αστοχίες σε διάφορες δηλώσεις που αργότερα απολογήθηκε γι΄ αυτές – δεν ήταν δα και ενεργό πολιτικό ον. Δηλώσεις δημοσίων προσώπων όπως αυτός, χρησιμοποιούνται αναλόγως και κατά περίσταση από τις διαθέσεις των αδηφάγων ΜΜΕ. Πάντως, δεν πήρε μετάλλια ή τίτλους ευγενείας από τη βασίλισσα όπως άλλοι, τουναντίον αρνήθηκε κάθε πρόταση να κατέλθει στον πολιτικάντικο στίβο.

Σημειώνουμε μια από πολλές αντιφάσεις που διέπουν το R&R. Εκατομμυριούχοι σταρ… ΜΚΟ βοηθάνε χρηματικά συμμετέχοντας σε ογκώδεις συναυλίες σαν πρέσβεις καλής θέλησης και παρόμοιες ανοησίες, ρίχνοντας κανένα ξεροκόμματο που και που, ποιος ξέρει για ποιους λόγους… Το ροκ είναι από τη φύση του παράδοξο και ματαιόδοξο…

Το R&R είναι μια εύπλαστη και ευμετάβλητη μάζα με αφαιρέσεις, προσθέσεις αντιθέσεις, αμφισημίες με αφορμαλιστικες θέσεις –καλύτερα θεάσεις–, όχι πάντως ιδωμένα σαν ένα ενιαίο πολιτικό συμπαγές με ανάλογες συμπεριφορές. Κι αυτό είναι το λάθος πολλών που το ανατέμνουν εκκινώντας από τις υποκειμενικές τους ιδεολογικές αφετηρίες. Αυτό ενέχει τον κίνδυνο του δογματισμού. Θυμίζει τους εγχώριους σοβιετόφιλους κριτικούς πολέμιους του ρεμπέτικου που προσγειώθηκαν μετά ανώμαλα από την ίδια την πραγματικότητα. Ο καπιταλισμός δυστυχώς είναι ακόμα υπαρκτός όπως και τα προϊόντα του. Από το ροκ μπορούμε να κρατήσουμε όσα στοιχεία προσιδιάζουν στον καθένα μας – take the best fuck the rest, για να το πούμε ροκενρολάδικα…

Στην εποχή της απειροστής πληροφόρησης όπου όλοι, διάσημοι ή όχι, κρίνουν και κρίνονται μέσα από τα λεγόμενα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, πρέπει να βρούμε τρόπους να μην είμαστε

μέρος αυτού του πανηγυριού, αναδεικνύοντας και φωτίζοντας αξιομνημόνευτες αθέατες πτυχές του κοινωνικού βίου. Χωρίς να τις τοποθετούμε σε βάθρα, αλλά βλέποντας πίσω από τα icons. Σίγουρα δεν χρειαζόμαστε άλλο ήρωες. Αλλά μπορούμε να γίνουμε εμείς (αυτεξούσιοι) “ήρωες, έστω για μια μέρα”.

Αναπόφευκτα, θα υπάρχουν στον κόσμο μας ιδιοφυΐες που θα λάμπουν για πάντα.

Well, shine on, you!